

Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa
Escolas de Arte e Superiores de Deseño de Galicia

Programación da disciplina

Nome do centro: Escola de Arte e Superior de Deseño Mestre Mateo.

Titulación: EE. AA. SS. en Deseño de Produto

Materia: Linguaxes e técnicas de representación e comunicación

Disciplina: Volume

Curso: 1º

Carácter: Formación Básica

Tipo: Teórico-Práctica

Docente: Miguel Ángel Vigo Baleirón

Ano académico: 2021/22

Índice

1	Identificación e contextualización.....	3
2	Organización dos contidos.....	4
3	Avaliación.....	7
	3.1 Criterios de avaliación.....	7
	3.2 Procedemento.....	9
	3.2.1 Convocatoria ordinaria.....	11
	3.2.1 Convocatoria extraordinaria.....	13
	3.3 Instrumentos de avaliación e criterios de cualificación.....	13
	3.4 Sistemas extraordinarios de avaliación e cualificación.....	14
	3.5 Criterios e pautas para o alumnado con necesidades educativas especiais.....	15
4	Metodoloxía, recursos e actividades complementarias.....	16
	4.1 Recursos.....	17
	4.1.1 Material que debe traer o/a alumno/a a clase.....	18
	4.1.2 Material que debe ter o/a alumno/a na súa casa para traballar.....	18
	4.1.3 Fontes de consulta.....	18

1 Identificación e contextualización

Idiomas	Galego e castelán.
Departamento	Deseño de Produto
Profesor/a	Miguel Ángel Vigo Baleirón
	Tecnoloxía da madeira: Antonio López Fernández antoniolopezfernandez@edu.xunta.gal
	Tecnoloxía do metal: Antonio Míguez Losada amila@edu.xunta.es
Correo electrónico	vigobaleiron@edu.xunta.gal
Web	http://www.easd.es/
Créditos ECTS	Distribución horaria dos créditos ECTS: 8 créditos Horas totais: 144 horas Horas de clase semanais: 4 Horas de traballo non presencial: 56 Horas titorías: 8
Horario	Luns de 9:00 a 11:00 e de 11:20 a 13:20
Descritores	<ul style="list-style-type: none">- Investigación do volume e a concepción espacial.- Técnicas instrumentais da estrutura, a expresión e a representación bidimensional e tridimensional.- Relación recíproca entre a técnica e a materia.- Métodos de investigación e experimentación propios da materia.

2 Organización dos contidos

Os criterios son acordes cos establecidos na lexislación vixente:

DECRETO 172/2015, do 29 de outubro, polo que se establece o plan de estudos das ensinanzas artísticas superiores de Deseño na Comunidade Autónoma de Galicia

- Investigación do volume e a concepción espacial.
- Técnicas instrumentais da estrutura, a expresión e a representación bidimensional e tridimensional.
- Relación recíproca entre a técnica e a materia.
- Métodos de investigación e experimentación propios da materia.

Contidos da guía da titulación:

1. Tipoloxías da forma tridimensional. Principios de organización da forma no espazo.
2. Estudo práctico dos procesos aditivos e substractivos na xeración da terceira dimensión.
3. Estudo práctico dos procesos de transformación: pregados, triangulacións, ensamblados, etc...
4. A Estrutura: Creación de sistemas estruturais.
5. Modulación e composición.
6. Técnicas e materiais básicos para xerar modelos e prototipos.

BT	Bloque temático/contidos	Contidos	Actividades	Temporalización	Calendario
0	Avaliación Inicial	- Acollemento do alumnado. - Avaliación inicial.	Traballo práctico	8 Horas	Semana 1
1	<u>Introdución á linguaxe tridimensional</u>	- A forma no espazo. Liña e plano. - O volume e a forma tridimensional. O baleiro como elemento constructor da forma. - A importancia da luz na percepción da forma. - A luz como elemento compositivo e expresivo. - O material como elemento determinante da forma. Posibilidades expresivas e condicionantes constructivos.	Traballo práctico Memoria	12 Horas	Semana 2-4
2	<u>Análise da forma:</u> <u>O volume orgánico.</u>	- Características formais do volume orgánico. - A realidade como motivo. A natureza como fonte de inspiración. Procesos de análise e síntese formal a partir de formas orgánicas. - Relacións de concavidade e convexidade. - As cualidades superficiais, textura e cor. - Procesos de configuración da forma; Procesos aditivos. - Modelado en arxila. - Descontextualización da forma. - Copia de formas e cambio de escala.	Traballo práctico Memoria	16 Horas	Semana 5-8

3	<u>Análise da forma:</u> <u>O volume xeométrico.</u>	-Características formais do volume xeométrico. - Procesos de configuración da forma: Proceso sustrativo. - A talla en madeira, poliestireno ou xeso. - A xeometría como elemento configurador da forma. - Procesos construtivos: Plegados, ensamblados... de superficies laminares. - Técnicas de metal. Construcións en cartón pluma. - Análise do obxecto industrial.	Traballo práctico Memoria	16 Horas	Semana 9-12
4	<u>Forma e estrutura.</u>	- Creación de sistemas estruturais. - Relación entre as partes e organización dun volume. - O módulo: Seriación de elementos	Traballo práctico Memoria	12 Horas	Semana 13-15
5	<u>Composición.</u>	- A organización significativa no espazo. - A escala e a proporción. - Tipos e variacións de repetición : o Ritmo. - Principales conceptos: Dirección, posición, equilibrio, tamaño, posición, contraste, movemento, ritmo etc.-A proporción áurea	Traballo práctico Memoria	16 Horas	Semana 16-19
e6	<u>Tipoloxías volumétricas.</u>	- Formas de configuración aberta. Estudos e materiais. - O baleiro como elemento compositivo. - Formas de configuración pechada. Estudos e materiais. - Deseños derivados dos sólidos xeométricos.	Traballo práctico Memoria	16 Horas	Semana 20-23
7	<u>A figura humana como modelo.</u>	- Iniciación ao estudo da figura humana. - Ergonometría. - Volumes inspirados en fragmentos anatómicos.	Traballo práctico Memoria	16 Horas	Semana 24-27
8	<u>Técnicas de reprodución:</u>	- Elementos dun molde . - Tipos: Moldes ríxidos e flexibles. - Moldes perdidos e por partes. - As resinas. - Prevención de riscos e recomendacións.	Traballo práctico Memoria	20 Horas	Semana 28-32
recuperacións				12 horas	Semana 33-35

NOTA: A orde do programa e o seu desenrolo poderá ser alterado ou modificado segundo circunstancias e necesidades do curso.

Organización lectiva curso 2021 - 2022

SETEMBRO

	L	M	M	X	V	S	D
			1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	11	12
S1	13	14	15	16	17	18	19
S2	20	21	22	23	24	25	26
S3	27	28	29	30			

OUTUBRO

	L	M	M	X	V	S	D
					1	2	3
	4	5	6	7	8	9	10
S4	11	12	13	14	15	16	17
S5	18	19	20	21	22	23	24
S6	25	26	27	28	29	30	31

13/09/2021: Acollemento do alumnado.
15/09/2021: Inicio das clases.

06/10/2020: Último día para solicitar cambio de grupo.

NOVEMBRO

	L	M	M	X	V	S	D
S7							
S8	1	2	3	4	5	6	7
S9	8	9	10	11	12	13	14
S10	15	16	17	18	19	20	21
S11	22	23	24	25	26	27	28
S12	29	30					

DECEMBRO

	L	M	M	X	V	S	D
S12			1	2	3	4	5
S13	6	7	8	9	10	11	12
S14	13	14	15	16	17	18	19
S15	20	21	22	23	24	25	26
	27	28	29	30	31		

XANEIRO

	L	M	M	X	V	S	D
						1	2
	3	4	5	6	7	8	9
S16	10	11	12	13	14	15	16
S17	17	18	19	20	21	22	23
S18	24	25	26	27	28	29	30
						31	

FEBREIRO

	L	M	M	X	V	S	D
S19		1	2	3	4	5	6
S20	7	8	9	10	11	12	13
S21	14	15	16	17	18	19	20
S22	21	22	23	24	25	26	27
	28						

MARZO

	L	M	M	X	V	S	D
S23		1	2	3	4	5	6
S24	7	8	9	10	11	12	13
S25	14	15	16	17	18	19	20
S26	21	22	23	24	25	26	27
	28	29	30	31			

ABRIL

	L	M	M	X	V	S	D
					1	2	3
S27	4	5	6	7	8	9	10
S28	11	12	13	14	15	16	17
S29	18	19	20	21	22	23	24
S30	25	26	27	28	29	30	

MAIO

	L	M	M	X	V	S	D
							1
S31	2	3	4	5	6	7	8
S32	9	10	11	12	13	14	15
	16	17	18	19	20	21	22
	23	24	25	26	27	28	29
	30	31					

XUÑO

	L	M	M	X	V	S	D
			1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	11	12
	13	14	15	16	17	18	19
	20	21	22	23	24	25	26
	27	28	29	30			

Día 6 Avaliación Ordinaria.
Día 28 Avaliación Extraordinaria.

3 Avaliación

3.1 Criterios de avaliación

3.1.1. Criterios xerais

Os presentes criterios de avaliación ríxense por :

- Decreto 172/2015 do DOG do 23 de novembro
 - https://www.xunta.gal/dog/Publicados/2015/20151123/AnuncioG0164-061115-0002_gl.html

Criterios de avaliación	
1	CRITERIOS COMÚNS ÁS TITULACIÓNS DAS ENSEÑANZAS ARTÍSTICAS SUPERIORES
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Afacerse ás condicións de competitividade, aos cambios culturais, sociais e artísticos e aos avances que se producen no ámbito profesional e seleccionar as canles adecuadas de formación continuada. ▪ Amosar condutas de liderado responsable na xestión de grupos de traballo. ▪ Amosar unha actitude autocrítica cara ao propio desempeño profesional e interpersonal. ▪ Amosar unha actitude de responsabilidade no uso dos medios e recursos ao seu alcance en relación co patrimonio cultural e ambiental. ▪ Apreciar a importancia da sensibilización social respecto do valor do patrimonio cultural, a súa incidencia nos diferentes ámbitos e a súa capacidade de xerar valores significativos. ▪ Apreciar a sensibilidade estética, ambiental e cara á diversidade. ▪ Colaborar de modo integrado en equipos multidisciplinares e en contextos culturais diversos. ▪ Esforzarse no traballo autónomo. ▪ Formular razoada e criticamente ideas e argumentos. ▪ Localizar e compilar información significativa, analízala, sintetízala e xestionala adecuadamente. ▪ Manexar a metodoloxía de investigación na xeración de proxectos, ideas e solucións viables. ▪ Manexar eficientemente as tecnoloxías da información e a comunicación. ▪ Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora. ▪ Preocuparse por buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional. ▪ Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza. ▪ Usar as habilidades comunicativas e amosar unha actitude crítica construtiva no traballo en equipo. ▪ Valorar a importancia da iniciativa e o espírito emprendedor no exercicio profesional.
2	CRITERIOS XERAIS DO TÍTULO SUPERIOR DE DESEÑO
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Amosar unha actitude aberta e positiva respecto das novidades tecnolóxicas, estéticas, sociais e artísticas máis recentes.

▪ Aplicar a capacidade de recoñecemento organoléptico e sensorial dos materiais e produtos que interveñen no deseño.
▪ Desempeñar eficazmente o traballo especializado en equipos multidisciplinares afectos a proxectos complexos.
▪ Coñecer as tipoloxías históricas máis salientables desde o punto de vista estético, funcional e significativo do deseño.
▪ Coñecer en profundidade o proceso proxectual nas súas dimensións estética, funcional e técnica.
▪ Coñecer as implicacións sociais, económicas e laborais do deseño como feito diferencial nas sociedades avanzadas.
▪ Coñecer e respectar a lexislación relativa á profesión de deseñador/a.
▪ Coñecer e usar as metodoloxías de estudo e investigación que lle permitan a optimización de recursos e a innovación na súa actividade profesional.
▪ Coñecer as características estéticas e funcionais dos produtos deseñados relacionándoas co contexto social, económico e cultural en que se produce.
▪ Coñecer os valores significativos do deseño e aplicalos na actividade proxectual propia.
▪ Coñecer en profundidade os materiais propios da súa actividade e prescribir o uso destes en relación coa optimización ergonómica do seu uso e goce, e segundo os criterios dunha economía sustentable.
▪ Incorporar á súa actividade as tendencias estéticas e culturais con criterios de significación.
▪ Controlar e defender os propios criterios estéticos na mellor defensa dos intereses dos/as consumidores/as, usuarios/as e clientes/as.
▪ Introducir no proceso proxectual os valores da creación, a recreación e a innovación como valor engadido ao produto.
▪ Expoñer verbal e documentadamente os seus proxectos, en calquera das fases de elaboración destes, a profesionais do sector usando o vocabulario e técnicas de comunicación adecuadas.
▪ Expoñer e debater verbalmente os seus puntos de vista sobre a actividade proxectual propia e allea.
▪ Expressar a través de recursos técnicos e intelectuais asimilados aos propios conceptos, coñecementos e posicións estéticas.
▪ Identificar, coñecer e analizar un repertorio amplo e actualizado de propostas estéticas e funcionais que permita un enriquecemento das propias.
▪ Coñecer, describir e analizar as características dun conxunto suficientemente amplo de obras máis representativas do deseño en xeral.
▪ Incorporar de xeito creativo e razoado os valores creativos máis significativos da historia do deseño á propia actividade.
▪ Ler e interpretar correctamente a documentación gráfica, infográfica e volumétrica que integra o proceso proxectual.
▪ Utilizar os métodos de traballo máis apropiados para aumentar a eficiencia e a eficacia da propia actividade como deseñador/a.
▪ Manexar recursos expresivos e comunicativos propios do deseño na formulación de propostas e proxectos.
▪ Recoñecer os materiais empregados na materialización dos deseños, o proceso da súa produción, transformación e posta a punto como parte integrante do deseño.
▪ Recoñecer valores significativos nos deseños alleos, tanto actuais como históricos, desde unha posición de crítica intelectual.
▪ Entender a autoformación como un dos recursos máis valiosos para a mellora persoal e profesional ao longo da vida.
3 CRITERIOS ESPECÍFICOS DO TÍTULO SUPERIOR DE DESEÑO NA ESPECIALIDADE DE PROCUTO
▪ Aceptar e respectar as diferentes funcións subordinadas, participativas ou de liderado que se poden dar na redacción dun proxecto de deseño dun produto.
▪ Comunicar, como deseñador/a, a estrutura, funcionalidade, valores estéticos de significación e características do proxecto dun produto, nun contexto artesanal ou industrial determinado.
▪ Coñecer as implicacións técnicas máis significativas que supón a súa actividade profesional e ser capaz de desenvolvelas nas súas aplicacións prácticas, con independencia do xeito concreto da forma de produción en que se atope.
▪ Coñecer os procesos e recursos propios do traballo de deseño en equipo multidisciplinar, mostrando capacidade de adaptación e flexibilidade ante as exigencias do traballo e capacidade de integración no grupo.

▪ Construír unha idea da actividade do/a deseñador/a de produtos coherente e propia, con independencia das relacións de produción concretas.
▪ Debater e explicar verbalmente as súas formulacións proxectuais a promotores/as, clientes/as ou usuarios/as, así como responder ao reto que supón facilitar a comprensión destas a colectivos diversos.
▪ Dominar a lectura de necesidades funcionais e a formalización de respostas coherentes no deseño e na produción de obxectos.
▪ Interactuar de xeito coherente e eficaz en todo tipo de proxectos de deseño de produtos participativos, con independencia do seu ámbito de formalización, complexidade ou produción.
▪ Interpretar a propia actividade como deseñador/a de produtos como unha oportunidade de posta en marcha de prescricións que contribúan ao desenvolvemento de actividades produtivas economicamente sustentables.
▪ Dar resposta na propia actividade como deseñador/a de produtos ás exigencias ergonómicas, funcionais, construtivas e proxectuais que atendan á diversidade do ser humano practicando un deseño para todas as persoas.
▪ Actualizar permanentemente información relativa aos cambios sociolóxicos, ás relacións de produción e distribución de produtos e incorporar as súas consecuencias á propia actividade de deseño.

3.2 Procedemento

[1] Normativa:

DECRETO 172/2015, do 29 de outubro,(DOG do 23 de novembro) polo que se establece o plan de estudos das ensinanzas artísticas superiores de Deseño na Comunidade Autónoma de Galicia.

ORDE do 21 de novembro de 2016 (DOG do 1 de decembro) pola que se regula a ordenación das ensinanzas artísticas superiores de Deseño en desenvolvemento do Decreto 172/2015, do 29 de outubro, polo que se establece o plan de estudos das ensinanzas artísticas superiores de Deseño na Comunidade Autónoma de Galicia.

Plantexase unha avaliación continuada, cunha avaliación inicial, avaliación final e recuperación, Avaliación do proceso de ensino-aprendizaxe.

- Avaliación inicial, na que se fará unha sondaxe sobre distintos aspectos do alumno (capacidades, actitudes e motivacións artísticas, etc.) e do grupo (homoxeneidade de procedencia e estudos e grao de integración e cohesión).
- Avaliación continuada, que atenderá a todas as actividades do alumno, como conduta en clase, interese e compromiso mostrado pola materia, nivel de esixencia, progresos e cambios, ao longo de todo o curso, etc. Tendo en conta que se está propoñendo un sistema de avaliación continuada, a asistencia a clase debe considerarse como un factor fundamental.
- Avaliación final. Recompilación de todo o proceso evaluativo do curso. A nota final calcularase mediante a suma dos distintos apartados, segundo a ponderación establecida en cada un.
- Recuperación. Tratará de superar o atraso sufrido por algún alumno ao longo do curso, estudando dunha forma máis detallada ás adaptacións dos contidos e actividades ás características concretas destes alumnos, para acadar a recuperación. Na avaliación ordinaria non continua e na avaliación extraordinaria, se fará un exame práctico (no caso da avaliación ordinaria está parte superárase ca entrega dos proxectos non superados corrixidos) e outro teórico. A nota será o resultado da suma dos dous exercicios.
- Será premisa indispensable a entrega dos exercicios durante o curso para superar a asignatura, así como para poder presentarse o exame final da convocatoria ordinaria.
- Terase en conta a boa presentación dos traballos (organización, limpeza, ortografía e redacción).
- Tanto na avaliación ordinaria, como na extraordinaria, cada parte puntuarase de 1 a 10, sendo imprescindible acadar o nivel requerido nas distintas partes, para superar a materia.

• Respecto das falta de asistencia se contemplarán dous tipos de faltas, as xustificadas, acreditadas pola existencia dun documento ou coñecemento do acontecido por parte do profesor, e as non xustificadas. Non se poderá aplicar a avaliación continuada a aqueles alumnos que acumulen un 20 % de ausencias, o 10% delas terán que estar xustificadas, e por outro lado aqueles que acumulen un 10% de faltas sin xustificar estarán nas mesmas circunstancia, cumpríndose o criterio marcado pola guía docente do 80%.

O alumnado disporá de dúas convocatorias por curso. Unha convocatoria e avaliación Ordinaria e unha convocatoria e avaliación Extraordinaria para acadar os coñecementos sinalados no currículo das Ensinanzas Artísticas Superiores de Deseño. [\[1\]](#)

A avaliación será: continúa, acumulativa e sumativa; coa entrega de traballos teórico / prácticos que se recollerán nun Portafolio.

Sistema de avaliación:

- Nas avaliacións aplicaranse as valoracións dos resultados da aprendizaxe que estará en relación co nivel de adquisición e consolidación dos obxetivos e das competencias transversais, xerais e específicas, así como dos criterios e dos instrumentos da avaliación.
- A Avaliación é de carácter contínuo, polo que o proceso de avaliación ordinaria implica a asistencia regular a clases e realizar as probas teóricas e prácticas de Volume nas datas sinaladas o longo do curso.
- O alumnado que asistindo regularmente non acade no proceso de avaliación continúa unha nota suficiente para superar as disciplinas (5) terá a posibilidade de superalas mediante a realización dunha proba final ou da segunda oportunidade no mes de maio-xuño.
- O alumnado que supere o 20% de faltas de asistencia ás clases, terá que tentar aprobar a disciplina na proba final ordinario de maio-xuño, e de non superala, poderá concorrer á convocatoria extraordinaria de xuño-xullo.
- A nota final das convocatorias sairá de facer a media que corresponda según as táboas do apartado 3.3 Instrumentos de avaliación e criterios de cualificación.
- Para obter a media da nota final das convocatorias o alumnado terá que acadar un mínimo dun 5 na media das probas da parte teórica e da parte práctica.
- Debido ao carácter presencial das ensinanzas os traballos a entregar na convocatoria ordinaria, terán que ser supervisados pola docente de Volume e entregados na data indicada, non sendo válido aquel traballo/proxecto que non cumpra este requisito, salvo causa xustificada documentalmente.
- A falta de asistencia o primeiro día de realización de probas finais, salvo causa xustificada documentalmente, implica o abandono da mesma.
- O alumnado que non teña presentado as probas teóricas ou prácticas o longo do curso, ou non teña entregado as probas prácticas ou proxectos na súa totalidade, salvo causa xustificada documentalmente, non poderá presentarse á proba final da avaliación ordinaria.

Os traballos/proxectos serán totalmente orixinais, realizados íntegramente polos/as alumnos/as, citando axeitadamente as fontes de consulta.

- Táboa 3.2 aclaratorias sobre o procedemento de avaliación ordinaria das EEAASS nas disciplinas Teórico-Práctica:

Procedemento de Avaliación Ordinaria.		Necesidade de asistencia ou realización	% de asistencia / realización	Instrumento de control de asistencia ou realización	Mecanismo para compensar a non asistencia ou realización	A asistencia ou realización otorga unha cualificación numérica para cualificación final	Cualificación numérica
Instrumentos de Avaliación							
Actividades presenciais Convocatoria Ordinaria	Clases Maxistras	Si	80%	Rexistro de asistencia	-	Si***	-
	Proxectos Prácticos **	Si	100%	Entrega e presentación oral	Proba final	Si	0-10
	Memorias dos Proxectos **	Si	100%	Entrega e presentación oral	Proba final	Si	0-10
	Titorías Presenciais	Non	-	Rexistro de asistencia	-	Non	-
	Proba Final No caso de non superar exercicios ou falta de asistencia superior o 20%	Non	-	Proba teóricas Entrega de traballos	Si	Si	0-10 (30%)

* O alumnado poderá presentarse coa parte da disciplina que non superou nas probas/traballos parciais no caso de non acadar o aprobado (5).

** Son probas liberatorias de materia. De superar a materia por parciais quedará liberado da Proba Final.

*** Se recolle nos apartados de actitude e participación e de traballo diario nas porcentaxes de cualificación.

3.2.1 Convocatoria ordinaria

- **Táboa 3.2.1.** Inclúese a continuación unha táboa na que se concretan os **criterios de avaliación específicos** para cada unha das competencias da disciplina:

Competencia		Criterio de avaliación
T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.	<ul style="list-style-type: none"> • Levar a cabo o traballo no tempo estipulado de forma satisfactoria. • Interese no tema proposto e recompilación de información relacionada co mesmo.
T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.	<ul style="list-style-type: none"> • Grao de coherencia na relación entre os conceptos, as intencións, os recursos expresivos, os procedementos técnicos e os materiais utilizados. • Manexar a metodoloxía de investigación na xeración de proxectos, ideas e solucións viables.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.	<ul style="list-style-type: none"> • O proxecto cumpre cos requisitos propostos. • Grao de asimilación dos coñecementos de carácter conceptual, técnico ou actitudinal da actividade.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de desenvolver con eficacia una actividade de traballo movilizandoo coñecementos, habilidades, destrezas e comprensión necesarias para conseguir os obxectivos propostos nos proxectos. • Capacidade de levar a cabo tarefas diversas de forma adecuada.

T14	Dominar a metodoloxía de investigación na xeración de proxectos, ideas e solucións viables.	<ul style="list-style-type: none"> Grao de adecuación entre as proposta inicial e a realización final do proxecto. A coherencia e a eficacia na utilización dos recursos expresivos. Demostra na práctica a asimilación dos conceptos e o seu dominio na metodoloxía mediante a correcta presentación dos diferentes materiais requiridos. Recolle e explica os diferentes pasos do método proxectual nas memorias das prácticas entregadas. Nivel de consecución que alcance respecto dos obxectivos específicos do exercicio.
X2	Dominar as linguaxes e os recursos expresivos da representación e da comunicación.	<ul style="list-style-type: none"> Cofece e utiliza con propiedade a linguaxe visual e a terminoloxía específica da disciplina.
X4	Ter unha visión científica sobre a percepción e o comportamento da forma, da materia, do espazo, do movemento e da cor.	<ul style="list-style-type: none"> A adecuada selección dos materiais en relación coa proposta, así como o tratamento de superficies: textura e cor. A coherencia e adecuación nos procedementos técnicos dos materiais. O uso correcto da maquinaria e as ferramentas. Correcta argumentación do Arte final.
X8	Propoñer estratexias de investigación e innovación para resolver expectativas centradas en funcións, necesidades e materiais.	<ul style="list-style-type: none"> Capacidade de desenvolver con eficacia una actividade de traballo movilizandoo coñecementos, habilidades, destrezas e comprensión necesarias para conseguir os obxectivos popostos nos proxectos. Capacidade de levar a cabo tarefas diversas de forma adecuada.
X18	Optimizar a utilización dos recursos necesarios para alcanzar os obxectivos previstos.	<ul style="list-style-type: none"> Os proxectos entregados cumpren cos requisitos requeridos en cada actividade. A memoria explicativa define adecuadamente os proxectos finais en función dos criterios establecidos no proceso creativo plantexado.
X19	Demostrar capacidade crítica e saber formular estratexias de investigación.	<ul style="list-style-type: none"> Capacidade de autocrítica e crítica construtiva, tanto na memoria explicativa como na exposición oral do proxecto. Correcta elaboración tanto na memoria explicativa como na exposición oral dos diferentes apartados que compoñen o proceso do proxecto.
X21	Dominar a metodoloxía de investigación.	<ul style="list-style-type: none"> Capacidade de levar a cabo con eficacia o proxecto plantexado. Grao de adecuación dos procedementos técnicos dos materiais. Interese no tema proposto e recompilación de información relacionada co mesmo. Inclusión en todas as unidades didácticas dunha actividade consistente na elaboración por parte do alumno dun portafolio de traballo onde recolla e organice a información e documentación dos contidos sobre os que se traballa e onde reflíctanse os feitos máis significativos e as conclusións ás que chega a través das distintas actividades.
EP2	Resolver problemas proxectuais mediante a metodoloxía, destrezas e procedementos adecuados.	<ul style="list-style-type: none"> A correcta concepción do alumno do plantexamento do proxecto: Nivel de creatividade e orixinalidade; tanto na utilización dos conceptos, como na aplicación dos recursos expresivos cos procedementos técnicos. Bosquexos como inicio do desenvolvemento do proxecto. Parámetros compositivos e a súa articulación (equilibrio visual, proporción, sentido de unidade, ritmos, etc.). Correcta representación dos debuxos finais que reflicten o deseño creado.
EP5	Analizar modelos e sistemas naturais e as súas aplicacións no deseño de produtos e sistemas.	<ul style="list-style-type: none"> Investigación do proxecto mediante a presentación de varias ideas factibles a través de bosquexos como primeira fase de traballo. Correcta xeración das propostas en función dos condicionamentos propostos en cada proxecto. Correcta xustificación das propostas presentadas tanto na memoria explicativa como na exposición oral.
EP6	Determinar as solucións construtivas, os materiais e os principios de produción	<ul style="list-style-type: none"> Adecuación dos métodos e técnicas utilizados á creatividade despregada. O alumno ha de decidir os medios expresivos que utiliza e as técnicas e os procedementos cos que

	adequados en cada caso.	ha de materializar a obra en función das premisas conceptuais previamente establecidas.
EP9	Dominar os recursos gráfico-plásticos da representación bidimensional e tridimensional.	<ul style="list-style-type: none"> • Correcta selección das ferramentas necesarias para traballar os materiais. • Correcta utilización das ferramentas empregadas. • Adecuada selección dos materiais en función das texturas e acabados buscados.

3.2.1 Convocatoria extraordinaria

O alumnado que non supere a disciplina en avaliación ordinaria, realizará unha **proba teórico-práctica** na data e hora sinalada polo centro a tal efecto.

3.3 Instrumentos de avaliación e criterios de cualificación

O estudantes que non asistan ao 80% das clases non aprobarán a materia, perdendo a avaliación continúa.

AVALIACIÓN CONTÍNUA		
FERRAMENTA/ACTIVIDADE AVALIADA	COMPETENCIA(S)	PONDERACIÓN
Avaliacións cuatrimestrais e final: O alumnado presentará:		
Todos os traballos realizados na clase prácticos e teórico/prácticos.	Transversais: 1, 2, 3, 8, 14.	65%
Portafolio de traballos (Memoria de procesos).	Xerais: 2, 4, 8, 18, 19, 21.	20%
Traballo diario na aula.	Específicas: 2, 5, 6, 9.	10%
Actitude: Asistencia, participación, interese e aproveitamento .		5%
<p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN. Expresarase mediante unha cualificación numérica de 0 a 10, cun decimal de acordo coa lexislación vixente, que responderá directamente o grao de competencias adquirido polo alumno, de acordo a os criterios de avaliación e as porcentaxes de valoración.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 65% da nota seguimento do traballo diario práctico, e o rendemento na materia (se trae o material, o manexo de ferramentas, se segue as instrucións, se é constante en clase, se cumpre os prazos, se é limpo e se o acabado é idóneo)... Grao de adquisición das competencias e dos obxectivos relacionados co saber facer. 2. 20% da nota portafolio/memoria dos traballos. Grao de adquisición das competencias e dos obxectivos conceptuais. 3. 10% Traballo diario na aula. <p>5% Actitude e participación.</p> <p>Resultado da actitude xeral do alumno/a (atención, interese, participación, esforzo, puntualidade na entrega das actividades, respecto polo material, aceptación e cumprimento das normas e indicacións propostas pola profesora).</p> <p>*Estas 3 porcentaxes quedarán expresados en 1 soa nota ou cualificación, que será a que se publique no boletín de notas de cada avaliación.</p>		
<p>Requisitos:</p> <p>Os traballos entregados fóra de data, agás causa xustificada e acreditada documentalmente, serán avaliados cunha puntuación menor. Cada día hábil adicional ao da entrega (non se contabilizarán festivos e fins de semáns) baixará 0,5 puntos. Aos 6 días de demora a puntuación máxima será de 7 puntos. Os traballos poderán entregarse cunha demora máxima de 10 días, sempre tendo en conta que a decisión final de recollelo é da persoa docente. De non entregalo en tempo, e sempre que o traballo fora supervisado durante a súa realización nas clases habilitadas a tal fin, o/a alumno/a deberá concorrer á PROBA FINAL da avaliación ordinaria.</p> <p>En caso de ausencia o día da entrega de traballos, deberase avisar antes da entrega, levar o certificado correspondente e pactar a entrega dos traballos pendentes coa profesora.</p> <p>Imprescindible para a presentación do traballo na fecha indicada chegar puntual.</p> <p>Non se avaliarán traballos sen supervisar ou dirixir pola profesora nin fora de data salvo casos excepcionais xustificados.</p>		

A non superación de varios traballos implicará que o alumno teña que recuperar as partes suspensas. A nota final do curso será a media dos proxectos realizado o longo do curso. Conservación dos traballos avaliados. Dada a dificultade de conservación dos traballos finais a profesora conservará as reproducións fotográficas incluídas no portafolio (memoria de procesos).
RECUPERACIÓN DA AVALIACIÓN CONTÍNUA.
Os exercicios non superados terán que recuperarse ao longo do curso, utilizando o horario de clase e titorías. O alumnado deberá traer as ferramentas e os materiais necesarios para facer os traballos.
PROBA FINAL OU DE SEGUNDA OPORTUNIDADE.
Para cualificar a Proba Final empregaranse os mesmos criterios de avaliación e cualificación que no periodo de avaliación continua, recollendo do periodo da Avaliación Continua as cualificacións das Probas e Traballos parciais realizados co seguimento por parte da/o docente, así como as dos apartados de actitude e participación do alumnado. A nota final sairá do resultado de facer a media das probas e entregas solicitadas durante o curso nas porcentaxes marcadas nos criterios de cualificación da programación, engadíndolle as notas da proba final no lugar das entregas parciais correspondentes. A nota da proba final non poderá superar un 7. A falta de asistencia o día de realización da proba final, salvo causa xustificada documentalmente, implica o abandono da mesma. En caso de chegar máis tarde da hora sinalada de comezo do exame, o/a estudante deberá ter así mesmo causa debidamente xustificada. De non ser así, poderáselle denegar o acceso á aula. No caso de permitirle o acceso, non disporá de máis tempo para facelo.

De acontecer unha situación excepcional provocada pola COVID-19, os Instrumentos de avaliación e criterios de cualificación correspondentes a Avaliación da Convocatoria Ordinaria serán:

Proporcionarase a lista dos materiais necesarios para todos os proxectos a principio de curso na Aula Virtual, polo que poden dispoñer dos materiais necesarios na casa, ou se propoñerán modificacións dos materiais dos proxectos que se consideren oportunos. Algúns dos materiais que se piden terán que ser comprados polo alumnado, e outros se lle proporcionarán desde a escola, para que en caso de ser necesario poidan dispoñer deles nas súas casas. No caso de atopar dificultades para a obtención de materiais ou considerar complicada a realización do Proxecto de forma telemática, exporase a modificación a un Proxecto teórico de proceso e investigación, axustándose aos seguintes criterios:

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DOS PROXECTOS TEÓRICOS			
Entrega final	Traballo de investigación, comprensión dos procesos	Adquisición de competencias e obxectivos conceptuais	85%
Actitude/participación/traballo	Interese, implicación e esforzo		15%

RECUPERACIÓN DA AVALIACIÓN CONTÍNUA.
Os exercicios non superados terán que recuperarse ao longo do curso, utilizando o horario de clase e titorías. Marcarase a data límite de entrega.
O alumnado deberá remitir a documentación dos traballos e as memorias dos mesmos telemáticamente antes da fin do prazo.

3.4 Sistemas extraordinarios de avaliación e cualificación

A data e hora do exame estará fixado pola Xefatura de Estudos e serán expostos na páxina web da escola:
<http://www.easd.es/gal/secretaria/horarios-e-calendario>

Debido ao carácter presencial das ensinanzas, os traballos a entregar na convocatoria extraordinaria, terán que ser supervisados pola docente de Volume nas horas de titorías establecidas nos días marcados para estas actividades/probas correspondentes á avaliación extraordinaria, non sendo válido aquel traballo/proxecto que non cumpra este requisito.

Para obter a nota final consistente na media das partes que forman a proba extraordinaria, o alumnado terá que acadar un 5 en cada unha delas.

A falta de asistencia o primeiro día de realización das mesmas, salvo causa xustificada documentalmente, implica o abandono da mesma.

De acontecer unha situación excepcional provocada pola COVID-19, comunícanse as instrucións correspondentes a Avaliación da Convocatoria Extraordinaria:

As titorías faranse mediante videoconferencia, realizando mediante estas, e entregas a través da Aula Virtual, o seguemento do Proxecto Tutorizado obrigatorio.

As especificacions estarán dispoñibles para o alumnado na Aula Virtual, plataforma empleada dende o comezo do curso para todas as notificacións.

AVALIACIÓN ORDINARIA E EXTRAORDINARIA		
FERRAMENTA/ACTIVIDADE AVALIADA	COMPETENCIA(S)	PONDERACIÓN
EXAME TEÓRICO-PRÁCTICO/MEMORIAS Exame dos contidos da programación onde se avalía de xeito conxunto toda a materia.	Transversais: 1, 2, 3, 8, 14. Xerais: 2, 4, 8, 18, 19, 21. Específicas: 2, 5, 6, 9.	30%
EXAME PRÁCTICO/PROXECTOS Constará dun exercicio práctico.		50%
PROXECTO REALIZADO EN TITORÍAS Exercicio de recuperación da materia.		20%
<p>Estarán obrigados á realización dunha proba:</p> <p>Cando o alumno a pesar de realizar todas as actividades propostas durante o curso e participar con regularidade non alcance os obxectivos mínimos da materia.</p> <p>O alumno que por distintos motivos ou circunstancias persoais non asistiron con regularidade a clase e faltanlle dous ou mais traballos.</p> <p>Os alumnos non presentados ou que superen as falta de asistencia (o 20% de faltas), que a pesar de non asistir ao curso, teñen legalmente, o dereito para realizar o exame final.</p> <p>Antes de realiza-la convocatoria extraordinaria programaranse actividades de recuperación obrigatoria dos coñecementos e competencias non adquiridas no período ordinario. Este apartado será un 20% da nota dentro de exame práctico.</p> <p>O alumnado deberá traer as ferramentas e os materiais necesarios para facer as probas, na data e no horario fixado polo centro.</p>		

3.5 Criterios e pautas para o alumnado con necesidades educativas especiais

Se vera o nivel do grupo dende comezo de curso, adaptando de este modo a programación o grupo. Para as/os alumnas/os que por diferentes causas presenten dificultades para alcanzar os obxectivos da materia preséntanse alternativas como adaptacións curriculares específicas ou estratexias motivadoras que apoien a súa adecuación ao nivel xeral do grupo. O alumnado utilizará as horas de titorías para reforzar e mellorar as súas dificultades.

A entrevista co alumno/a, individualmente ou en pequenos grupos, resulta de gran utilidade, aproveitando a resolución das posibles dúbidas.

A observación das actitudes persoais do alumno/a, da súa forma de traballo, de como resolve as dificultades que se atopa, etc.

A revisión e análise dos traballos dos alumnos/as permiten comprobar o desenvolvemento da actividade. Revisando e corrixindo de forma continua o traballo de clase, así como as conclusións que presenten do seu traballo; as súas actuacións, para a resolución de exercicios.

4 Metodoloxía, recursos e actividades complementarias

Os criterios que se tiveron en conta para temporalizar os contidos foron:

1. A duración do curso.
2. As horas lectivas semanais: 4 horas.
3. A tipoloxía dos traballos. Asignándolle o tempo de dedicación en función da súa dificultade, buscando sempre un equilibrio.
4. Os períodos vacacionais.

Non obstante, se deberá ter en conta á realidade do grupo (nivel, número de alumnos...) adaptando a temporalización a realidade do grupo.

En función das características específicas do alumnado faranse adaptacións da programación:

- A programación adaptarase aos coñecementos previos, ao nivel global e particular da clase.
- Importancia de todo o proceso.
- Adaptarase a diversidade.
- Nos casos en que sexa necesario a/o alumna/o poderá realizar actividades de apoio e reforzo programadas de acordo ás necesidades particulares.
- Por motivos excepcionais de pandemia ou de similar índole, se fose preciso, adaptaranse as diferentes actividades á modalidade telemática, en función das actividades. En calquera caso, estas modificacións comunicaranse ao alumnado a través da aula virtual.
- Proporcionarase a lista dos materiais necesarios para todos os proxectos a principio de curso na Aula Virtual, polo que nunha situación excepcional poden dispor deles na casa. No caso de atopar dificultades para a obtención de materiais ou considerar complicada a realización do Proxecto de forma telemática (debido a nos dispor do espazo adecuado [taller] ou ferramentas), exporase a modificación do material ou a un Proxecto teórico de proceso e investigación.
- **Modalidade telemática:** Manteranse as horas estipuladas no horario, realizando as clases/explicacións teóricas, e seguimento dos proxectos e entregas a través da Aula Virtual e Webex, podendo establecerse tutorías individuais . Dispoñendo das horas de clase para o seguimento e aclaración de dúbidas.
- **Modalidades semi-presencial:** O Protocolo Covid recolle que o/a docente poderá establecer franxas horarias que permitan que o alumnado sen asistir ao centro educativo, poida realizar a formación de forma telemática, até un máximo de 12 créditos ECTS por curso, e simultaneamente até un máximo do 50% dos créditos ECTS cos que conte a disciplina.

Sendo as exposicións teóricas por parte da docente e as exposicións por parte do alumnado dalgúns dos proxectos maioritariamente teóricas, poderíanse realizar ambas de maneira telemática, podéndose realizar tamén un seguimento e tutorización dalgunhas fases dos proxectos tanto a través da Aula Virtual como de Webex.

Actividades introdutorias.	Explicación aos alumnos/as dos contidos da materia ao longo do curso, incidindo nas competencias e nos contidos que se traballan, a metodoloxía e o sistema de avaliación.
Exposición maxistral.	Explicación por parte da profesora na aula dos contidos dos temas ou unidades didácticas enumeradas.
Prácticas presenciais	Resolución por parte do alumnado dos exercicios prácticos propostos en cada tema, a partires dos contidos teóricos.
Prácticas non presenciais	Resolución por parte do alumnado das actividades e problemas propostos nalgúns temas mediante traballos autoxestionados onde completará os coñecementos teórico-prácticos.
Práctica individual.	Desenvolvemento dos exercizos propostos en cada tema, mediante traballo presencial e non presencial, aplicando os coñecementos explicados na clase. . Revisar e corrrixir de forma continua o traballo de clase, individual ou de grupo.

Portafolio	<p>Constará das seguintes partes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Búsqueda de información.</i> Toma de información, inspiración. • <i>Investigación.</i> Definición do traballo. • <i>Formalización do proceso do proxecto co uso de técnicas, materiais e métodos.</i> Presentación e acabado da maqueta. • Presentación do Proxecto en soporte dixital ou gráfico.
Exposición e debate.	Exposición e defensa por parte do alumnado de algún dos traballos realizados o longo do curso.
Titoriais docentes.	A súa finalidade é resolver dúbidas, tutelar e coordinar as prácticas.
Actividades de avaliación	<p>Formativa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Comprender o funcionamento cognitivo fronte as tarefas. - Adaptar os procesos aos progresos e dificultades. <p>Sumativa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Comprobar si se adquiriron as competencias previas. - Establecer balances dos resultados. <p>Actividades realizadas para complementar a formación, academicamente dirixidas, relacionadas cos contidos e realizadas cos contidos e realizadas no centro ou fora del.</p>
Actividades complementarias.	

4.1 Recursos

Listaxe de recursos subministrados polo centro	
Docente	Alumnado
<ul style="list-style-type: none"> - Ordenador con conexión a Internet. - Proxector. - Aula virtual. - Ferramentas e algúns materiais. 	<ul style="list-style-type: none"> - Conexión a Internet no centro. - Aula virtual. - Algúns materiais e ferramentas.

Nota: O alumnado disporá dunha **aula virtual** desde a que poderá descargar a programación, horarios de atención e titorías docentes, así como ter acceso ás tarefas e aos seus requisitos de presentación, información, material e recursos complementarios ós aportados presencialmente. Esta canle poderá servir tamén como método de comunicación docente, tanto para o envío de mensaxes, como daquelas tarefas que así o requiran a criterio do/a profesor(a).

4.1.1 Material que debe traer o/a alumno/a a clase

- Lápices, cúter, tesoiras.
- Pincel/Brocha/paus de modelar.
- Regra metálica, ecuadra, cartabón e compás de ser necesario.

Agás que o/a profesor(a) diga o contrario, **o alumnado traerá diariamente o seguinte material:** lápices, cúter, e o material que se especifique para o proxecto en curso tanto na Aula como na Aula Virtual.

4.1.2 Material que debe ter o/a alumno/a na súa casa para traballar

- Bote de cola, brocha.
- Regra metálica, ecuadra, cartabón e compás de ser necesario.
- Cartolinas.
- Plastilina.
- Cartón de reciclaxe.
- Gubias.
- Media.
- Paus de modelar.

4.1.3 Fontes de consulta

BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E DOCUMENTOS
BIBLIOGRAFÍA BÁSICA
Navarro Lizandra, José Luis (2005). <i>Maquetas, modelos y moldes. Materiales y técnicas para dar forma a las ideas</i> . Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I.
Midgley, Barry (1985). <i>Guía completa de escultura, modelado y cerámica. Técnicas y materiales</i> . Madrid: Herman Blume.
Wucius Wong (1982). <i>Fundamentos del diseño bi y tridimensional</i> . Barcelona: Editorial Gustavo Gili.
BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA
Ghyka, Matila C.(1977). <i>Estética de las proporciones en la naturaleza y en las artes</i> . Barcelona: Editorial Poseidón.
Hallgrímsson, Bjarki (2016). <i>Diseño de producto. Maquetas y prototipos</i> . Ed. Promopress.
Jackson, Paul (2011). <i>Técnicas de plegado para diseñadores y arquitectos</i> . Londres: Promopress.

Le Corbusier (1980). *El Modulor y Modulor 2*. Barcelona: Editorial Poseidón.

Maier, Manfred (1982). *Procesos elementales de proyectación y configuración*. Barcelona: Gustavo Gili.

Matía, Paris (2009). *Procedimientos y materiales en la obra escultórica*. Ed. Akal. Bellas Artes.

Munari, Bruno (2016). *Diseño y comunicación visual*. Barcelona: Gustavo Gili.

Munari, Bruno (1983,2016). *¿Cómo nacen los objetos?* Barcelona: Gustavo Gili.

Munari, Bruno (2005). *El arte como oficio*. Barcelona: Gustavo Gili.

Plowman, John (1995). *Enciclopedia de técnicas escultóricas*. Editorial Acanto.

Scott. *Fundamentos del diseño*. Edit.Limusa Noriega editores.

Shannon, Faith (1991). *Papelmanía Ideas para crear con papel*. Editorial Anaya.

Teixidó Camí, Josep María, Chicharro Santamera, Jacinto (2011). *La talla. Escultura en madera*. Barcelona: Ed. Parramón.

O Profesor,

Miguel Ángel Vigo Baleirón

En Santiago de Compostela, a 23 de Setembro de 2021.